

Profesoriaus Algirdo Gaigalo nuopelnai *Geologijos žurnalui*

Juozas Paškevičius

Vilniaus universitetas, Geologijos ir mineralogijos katedra, M. K. Čiurlionio g. 21/27, 03001 Vilnius, Lietuva
El. paštas juozas.paskevicius@gf.vu.lt

Žurnalo *Geologija* įkūrimo aplinkybės

Pokario Lietuvoje periodinis mokslo žurnalas *Geologija* daugelyje geologijos mokslo sričių suvaidino svarbų vaidmenį. Šis žurnalas paveldėjo anksčiau leidžiamų ir nutrūkusių periodinių leidinių tradicijas. Iš jų reikėtų paminėti iki 1960 m. leistą Vilniaus universiteto mokslo darbų *Gamtos ir matematikos mokslų seriją* (1 ir 2 tomai), redaktoriai – prof. Povilas Snarskis ir Povilas Brazdžiūnas. Nuo 1955 m. buvo leidžiami Vilniaus universiteto *Biologijos, geografijos ir geologijos serijos* darbai, redaktorius prof. Jonas Dagys. Vėliau, t. y. 1962 m., šie darbai buvo reorganizuoti į Lietuvos SSR aukštųjų mokyklų mokslo darbus, *Geografijos ir geologijos seriją*. Per 1962–1978 m. buvo išleista 14 šios serijos numerių, vienas iš redaktorių – prof. Alfonsas Basalykas.

Minėtini ir *Lietuvos mokslų akademijos darbai* (serija B), leisti nuo 1955 metų. Be chemikų, technikų ir geografų darbų, šioje serijoje buvo spausdinami ir geologijos moksliniai straipsniai (redaktorius prof. Juozas Matulis, jam talkino Vytautas Petrauskas). Per metus išeidavo po šešis tomus. Lietuvos mokslų akademijos Geologijos ir geografijos mokslinio tyrimo institutas leido mokslo periodinius darbus *Moksliniai pranešimai*, redaktorių pareigas ėjo prof. Vytautas Gudelis, prof. Balys Styra ir kt. Iš viso per 1955–1963 m. buvo išleista 14 tomų. Tas pats institutas

1 pav. Prof. habil. dr. Algirdas Gaigalas trečiajai kadencijai išrinktas Lietuvos gamtos draugijos prezidentu, 2006 m. lapkričio 22 d.

1965–1979 m. leido litologijos, mineralogijos, paleozoologijos, tektonikos, kristalinių uolienu tyrimo, regioninės geologijos, mineralinių žaliavų, naftingumo, gintaro, hidrogeologijos ir geofizikos tyrimo sričių darbus. Išleisti 33 tomai rusų kalba su santraukomis anglų kalba. Paminėtini autoriai ir redaktoriai Vytautas Juodkasis (4 tomai), Povilas Suveizdis (3 tomai), Meilutė Kabailienė, Vincas Mikaila, Vytautas Narbutas, Kęstutis Sakalauskas (po 2 tomus) ir kiti. Šis institutas 1966–1975 m. taip pat leido periodinį leidinį *Pabaltijo ir Baltarusijos paleontologija ir stratigrafija*, kurio redaktorius buvo dr. Algimantas Grigelis. Leidinyje daugiausia buvo spausdinami Lietuvos, Latvijos ir Baltarusijos paleontologinės ir stratigrafinės tematikos darbai rusų kalba su anglų kalbos santraukomis. Geologijos mokslinę problematiką nagrinėjo ir periodinis žurnalas *Baltica*. Jis pradėtas leisti po karo, 1961 m. žurnalo redaktorius buvo prof. Vytautas Gudelis, o vėliau, nuo 1963 m., leidybą perėmė prof. Algimantas Grigelis. Šis žurnalas leidžiamas iki šiol. Jame skelbiami straipsniai Baltijos jūros geologi-

2 pav. Algirdas Gaigalas po daktarinės disertacijos (dabar habilitacinės) gynimo, 1977 m.

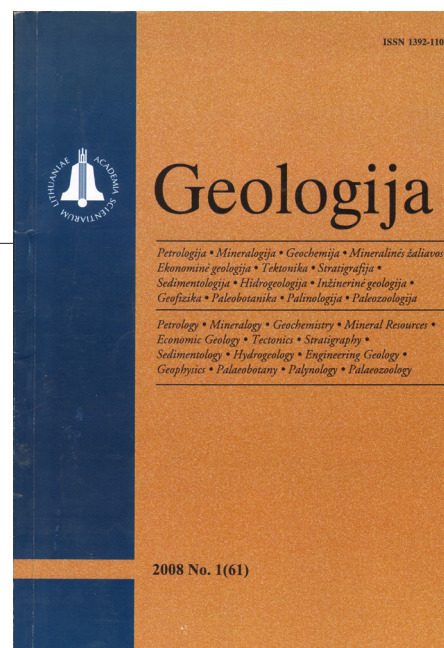
jos, geomorfologijos ir paleogeografijos temomis. Be to, šiame žurnale spausdinami ir kitų gamtos sričių moksliniai straipsniai.

1979 m. šių eilučių autorius, pritariant *Geografijos ir geologijos* žurnalo redaktoriui doc. Eduardui Červinskui ir tuometiniam Lietuvos SSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministrui prof. Henrikui Zabuliui, žurnalą *Geografija ir geologija* padalino į du savarankiškus periodinius leidinius: *Geologiją* ir *Geografiją*. Tokiu būdu nuo 1979 m. žurnalas *Geologija*, redaguojamas prof. Juozo Paškevičiaus, tapo savarankišku periodiniu leidiniu, kuruojamu Lietuvos SSR aukštojo ir vidurinio mokslo ministerijos bei Vilniaus universiteto. Šio žurnalo tomas 22-us metus sudarė ir redagavo prof. Juozas Paškevičius (nuo 1979 iki 2001 m.). Iš viso išleisti 36 numeriai. Nuo 1993 m. žurnalo leidybą perėmė Lietuvos mokslų akademija, o žurnalo *Geologija* įkūrėjas, pirmasis redaktorius ir leidėjas buvo šių eilučių autorius.

Nuo 2002 m. prof. Juozui Paškevičiui atsisakius toliau sudaryti, redaguoti ir leisti žurnalą *Geologija* buvo svarbu šiuos darbus patikėti Vilniaus universiteto Geologijos ir mineralogijos katedrai, kurioje iš esmės jis buvo ir įkurtas. Tada šių eilučių autorius redakcinės kolegijos posėdyje pasiūlė tolesnį žurnalo sudarymą, redagavimą ir leidybą perduoti prof. Algirdui Gaigalui. Jis sutiko, pasiūlymui pritarė ir žurnalo redakcinė kolegija.

Algirdo Gaigalo asmenybė ir tolesnė žurnalo *Geologija* plėtotė

Prof. Algirdas Gaigalas į Geologijos ir mineralogijos katedrą buvo pakviestas 1979 m. tuometinio katedros vedėjo Juozo Paškevičiaus. Nuo pat pirmųjų metų katedroje A. Gaigalas pasižymėjo kaip gabus ir darbštus pedagogas, sugebantis intensyviai dirbti mokslinį darbą. Jis iš docento Petro Vaitiekūno perėmė kvartero geologijos ir geomorfologijos, taip pat nuosėdinių uolienu petrografijos ir kitus kursus. Netrukus profesorius į mokslinius geologinius tyrimus įtraukė ir studentus. Jo mokslinio darbo tematika – kvartero geologija ir geomorfologija, daugiausia jis nagrinėjo ledyninius darinius: morenas, fluvio-glacialines nuosėdas ir nuogulas, sukūrė stambių nuotrupinių ledyninių uolienu petrografinį tyrimo metodą, o tai leido jam atkurti ledynų ir fluvio-glacialinių procesų dinamiką, išaiškinti jų vystymosi

Redakcinė kolegija | Editorial Board**Pirmininkas | Chairman**

Algirdas GAIGALAS (Vilniaus universitetas / Vilnius University)

Pirmininko pavaduotojai | Vice-Chairmen

Juozas PAŠKEVIČIUS (Vilniaus universitetas / Vilnius University)

Algimantas GRIGELIS (Lietuvos mokslų akademija / Lithuanian Academy of Sciences)

Sekretorius | Secretary

Donatas KAMINSKAS (Vilniaus universitetas / Vilnius University)

Nariai | Members

Valentinas BALTRŪNAS, Valentinas KADŪNAS, Povilas SUVEIZDIS, Saulius ŠLIAUPA (Geologijos ir geografijos institutas / Institute of Geology and Geography), Radimas GARECKIS (Baltarusijos mokslų akademija / Belarus Academy of Sciences), Kastytis DUNDULIS, Vytautas JUODKAZIS, Algirdas JURGAITIS, Robertas MOKRIKAS, Gediminas MOTUZA (Vilniaus universitetas / Vilnius University), Jemeljan M. JEMELJANOV (Širšovo Okeanologijos institutas, Atlanto skyrius, Kaliningradas / Shirshov Institute of Oceanology, Atlantic Branch, Kaliningrad), Ervins LUKŠEVIČS (Latvijos universitetas / Latvian University), Ryszard KACZYŃSKI (Varšuvos universitetas / Warsaw University), Kalle KIRSIMÄE, Tõnu MEIDLA (Tartu universitetas / University of Tartu), Nicolaas MOLENAAR (Danijos technikos universitetas / Technical University of Denmark), Erik NORLING (Švedijos gamtos muziejus / Sweden Naturhistoriska Riksmuseum), Tomas FLODÉN (Stokholmo universitetas / Stockholm University), Krister SUNBLAD (Turku universitetas / University of Turku), Jonas SATKŪNAS (Lietuvos geologijos tarnyba / Geological Survey of Lithuania), Hans Jürgen VOIGT (Brandenburgio technologijos universitetas / Brandenburg Technological University)

Redakcinės kolegijos adresas | Editorial Office

Čiurlionio 21, LT-03101 Vilnius, Lietuva. Tel.: (+370 5) 239 82 73

Fax. (+370 5) 239 8272, e-mail: Algirdas.Gaigalas@gf.vu.lt

Mokslinis redaktorius ir sudarytojas | Scientific Editor

Algirdas GAIGALAS

„Geologijos“ žurnalas indeksuojamas | „Geology“ indexed in:

Thomson ISI®, Georef, BIOSIS UK / Zoological Records, eLIBRARY.LT, DOAJ, VINITI, EBSCO Publishing

Lietuvos mokslų akademijos leidykla | Lithuanian Academy of Sciences Publishers

Gedimino pr. 3, LT-01103 Vilnius, Lietuva,

el. paštas / e-mail: leidykla@lma.lt; maketas.leidykla@lma.lt

tinklapis / website: www.maleidykla.katalogas.lt

Redaktorės Aurelija JUŠKAITĖ (anglų k.), Aušra GAPSEVIČIENĖ (lietuvių k.), Stefaniya SKEBIENĖ (rusų k.)**Maketuotoja** Ramunė JANUŠEVIČIŪTĖ

SL 256 2008 03 21

8,5 sp. l. Tiražas 145 egz.

Užsakymas Nr. 1974

Leidžia Lietuvos mokslų akademijos leidykla,

Gedimino pr. 3, LT-01103 Vilnius

Spausdino „Biznio mašinų kompanijos“ spaustuvė,

J. Jasinskio 16A, LT-01112 Vilnius

© Lietuvos mokslų akademija, 2008

© Lietuvos mokslų akademijos leidykla, 2008

© Vilniaus universitetas, 2008

mechanizmą. Sumaniai interpretavo palinologinių, petrografinių, absoliučios geochronologijos tyrimo duomenis. Daug nuveikė kvartero stratigrafijos srityje, sudarė naują Lietuvos kvartero stratigrafinę schemą. Nepaliko nuošalyje ir eratinių riedulių tyrimo. Jis taip pat rašė apie palaidotus upių slėnius Lietuvoje, jų teorinę ir praktinę reikšmę, vėlyvojo ledynmečio ir poledynmečio terasas. Mokslininkas sukaupe daug geologinės medžiagos apie Lietuvos ir kitų šalių kvartero paleogeografiją, kvartero periodo geologinių procesų raidos cikliškumą. Ieškoti atsakymų į geologinius klausimus įtraukė daugelį Lietuvos kvartero specialistų, jie tapo mokslinių straipsnių bendraautoriai.

Prof. Algirdas Gaigalas buvo santūrus, gabus, turėjo gerą atmintį, ypač aktyviai dalyvaudavo lauko geologiniuose tyrimuose, turėjo daug geologinių žinių, lengvai rašė, mokėjo bendrauti su katedros darbuotojais, kolegomis, kitais geologais, turėjo savo nuomonę bet kokių mokslinės problematikos klausimu, jam ne svetimas buvo humoro jausmas.

Daug metų vadovavo Lietuvos gamtos draugijai, buvo jos pirmininkas. Prisdėjo tvarkant ir moksliniais pagrindais sistematizuojant Mosėdžio muziejaus riedulių kolekciją.

Šių eilučių autoriui ypač rūpėjo tolimesnis žurnalo *Geologija* likimas, nes buvo daug nuveikta organizuojant leidybą, ją tobulinant, norėjosi, kad mokslinė vertė ir leidybos kokybė ne blogėtų, o gerėtų. Todėl ir buvo pasiūlyta prof. Algirdui Gaigalui tęsti taip reikalingą Lietuvos geologijai darbą. Atrodo, kad jo triūsas sudarant ir redaguojant žurnalą Lietuvos geologų nenuvylė.

Prof. Algirdas Gaigalas žurnalą redagavo nuo 2002 iki 2010 m., t. y. iki jam išeinant Amžinybėn. Tarptautinė žurnalo redakcinė kolegija buvo sudaryta buvusio redaktoriaus Juozo Paškevičiaus 1998 m. išleidžiant žurnalo 28-ąjį numerį. Ši žurnalo redakcinės kolegijos sudėtis nepasikeitė ir

Algirdo Gaigalo žurnalo redagavimo metu. Jis parengė, redagavo ir išleido 31-ą žurnalo „*Geologija*“ numerį.

Redaktorius prof. Algirdas Gaigalas daug įdėjo pastangų, kad *Geologijos* žurnalas populiarėtų, stiprėtų publikuojamų straipsnių mokslinė vertė, gerėtų spaudos kokybė. Jis stengėsi, kad per metus būtų parengti ir išleisti keturi numeriai, to reikalavo Thompson ISI žurnalo indeksacija. Ne visada pakakdavo mokslinių straipsnių iš Lietuvos, žurnalas tapo tarptautinis – aktualūs ir tinkamai parengti straipsniai buvo publikuojami iš visos Europos, ypač Baltijos šalių, Lenkijos ir kitų kraštų.

Nuo 2005 m. Algirdo Gaigalo redaguojamas žurnalas *Geologija* jau buvo indeksuojamas Thomson ISI, Georef, BIOSIS UK / Zoological Records, eLIBRARY.LT, DOAJ, VINITI mokslinėse duomenų bazėse. Indeksacija padidino galimybę platinti leidinį ne tik Lietuvoje, bet ir už jos ribų, tam daug pastangų dėjo ir pats redaktorius.

Mirus prof. Algirdui Gaigalui nuo 2010 iki 2013 m. *Geologijos* žurnalą redagavo ir leido prof. Saulius Šliaupa (taip pat *Geologijos* ir *mineralogijos* katedros darbuotojas).

Nuo 2013 m. vėl keitėsi žurnalo redaktoriai. Juo tapo tos pačios katedros darbuotojas doc. Donatas Kaminskas. 2013–2014 m. jam pavyko išleisti šešis žurnalo *Geologija* numerius, nes vėliau prisdėjo leidybos reformos. Sumažėjus spausdinamų mokslinių straipsnių skaičiui, nuo 2015 m. nutarta sujungti atskirus *Geologijos* ir *Geografijos* žurnalus į vieną. Keitėsi pavadinimas, dabar leidinys vadinasi *Geologija. Geografija*.

Kaip *Geologijos* žurnalo įkūrėjas turiu konstatuoti, kad abejoju, ar buvo pasirinktas teisingas kelias sujungiant žurnalus. Žurnalas *Geologija* buvo pripažintas šios srities mokslininkų ir specialistų, atitiko ne tik Lietuvos, bet ir užsienio periodiniams mokslo žurnalams keliamus reikalavimus.